

нтацію миграционного потока советских евреев во второй половине 1970-х.

Ключевые слова: эмиграция, замедление миграционных потоков, переориентация миграционных потоков, репатриация.

Iryna YAVORSKA
(Chernivtsi)

SLOWDOWN OF MIGRATION ACTIVITY OF BUKOVINIAN JEWS TO ISRAEL AND REORIENTATION OF THEIR MIGRATION FLOW IN THE SECOND PART OF THE 1970s

The author makes an attempt to substantiate the reasons and slowdown migration activity of Bukovinian Jews to Israel in the second half of the 1970s. Author examined motives and reasons of frequent cases of their returning to Bukovina. The author analyzes the reasons and emergence of new migratory opportunities and focuses on the reorientation of the migratory flow of Soviet Jews in the second half of the 1970s.

Keywords: immigration, slowing migration flows, reorientation of migratory flows, repatriation.

УДК: 37.014.24 (477+475)

Vitaliй СТРИЛЬЧУК
(Луцьк)

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЗАСІБ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

У статті аналізується сучасне українсько-польське співробітництво у сфері науки та освіти, зокрема співпраця освітніх та наукових установ, інноваційні процеси, запозичення польського досвіду реформування вищої освіти тощо. Узагальнено досвід координації науково-освітніх зв'язків України та Республіки Польща на основі нормотворчих вимог, що передбачають комплекс інноваційних науково-освітніх заходів задля розвитку і утвердження загальноєвропейських стандартів у цих галузях.

Ключові слова: освіта, наука, співробітництво, інтеграція, Україна, Республіка Польща.

Постановка наукової проблеми. Головними завданнями діячів науки й освіти України та Республіки Польща є пошук механізмів і можливостей зближення обох суспільств. Адже саме еліта, у тому числі наукова, формує певний стереотип у свідомості суспільства про сусідній народ, його історію, культуру, політичні традиції, побут і т. ін. Через проведення спільних конференцій, симпозіумів, узгодження текстів підручників, подання повної та різнобічної інформації про сусідню державу формується її імідж, сприйняття у сусідньому суспільстві. А тому роль наукових та освітніх контактів в українсько-польських відносинах є не-

від'ємною й важливою складовою. Саме через наукове та освітнє співробітництво відбувається євроінтеграція України у європейський науковий та освітній простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі фактично немає ґрунтовних досліджень, присвячених безпосередньо українсько-польському науковому та освітньому співробітництву. В силу того, що процеси реформування вищої освіти є у процесі перебігу, незавершені, то можна стверджувати, що склалася така ситуація, за якої наукова розробка досліджуваної теми відбувається практично одночасно із застосуванням нових інноваційних форм наукової та освітньої роботи.

З огляду на сказане вище зауважимо, що монографічна література з досліджуваної проблеми є поодинокую, або лише частково розкриває проблему. Натомість публіцистика є досить різноплановою і дає можливість різноаспектно проаналізувати українсько-польське освітнє та наукове співробітництво. Зокрема, дослідженням сучасного стану українсько-польської співпраці в сфері освіти та науки займалися Д. Горун¹, В. Колесник²,³ Н. Медведчук⁴,⁵ А. Гуменюк⁶, В. Колодяжна⁷ та ін. Дослідниками опубліковано низку наукових статей, які є цитованими у запропонованій статті. Розкриті особливості українсько-польської взаємодії в галузі освіти, науки та у справі узгодження і трактування спільних сторінок історії у монографії Л. Стрілчук та В. Стрільчука «Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин та співробітництва»⁸.

Метою статті є аналіз українсько-польського наукового співробітництва та доказ того, що воно сприяє євроінтеграційному поступу України.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. З метою розвитку і розширення наукових контактів між Україною та Республікою Польща було підписано ряд нормативно-правових актів, які нині складають основу міждержавної взаємодії у сфері науки й освіти. Базовим документом українсько-польських взаємовідносин став Договір між Республікою Польща і Україною про добросусідство, дружні відносини і співробітництво від 18 травня 1992 р.⁹. Перспективи розвитку міждержавної співпраці у науковій та освітній галузях визначає стаття 14 Договору, окреслюючи контакти між школами, науковими установами, навчальними закладами, у тому числі в галузі обміну науковими працівниками, викладачами, студентами, аспірантами, а також у здійсненні спільних науково-дослідницьких робіт. Договором закріплено можливість укладення відповідних договорів між окремими міністерствами, відомствами, науковими та навчальними установами.

Наступним кроком на шляху налагодження співпраці стало підписання у квітні 1994 р. Прото-

колу про наукове співробітництво між НАН України та Комітетом наукових досліджень Польщі. Наслідком реалізації положень документа стало те, що уже станом на кінець 1995 р. діяло 87 прямих угод з питань проведення спільних досліджень, у яких взяли участь 39 українських інститутів та 62 організації Польської академії наук і мистецтв¹⁰. Було розроблено низку спільних наукових проєктів, зібрано обширу інформацію, проведено ряд дискусій, конференцій у галузі технічних, гуманітарних та природничих наук.

У вересні 1995 р. було підписано нову Угоду про співробітництво між міністерствами освіти Польщі і України¹¹. У березні 1996 р. Україну з робочим візитом відвідав міністр освіти Республіки Польща Є. Вятр. Переговори польського та українського галузевих міністрів засвідчили динаміку процесу співробітництва: сторони домовилися про внесення змін та доповнення до Угоди про міждержавну співпрацю. Зокрема, нові пропозиції стосувалися збільшення квот обмінів студентами, аспірантами, викладачами, вчителями; створення змішаної комісії для розробки та узгодження нормативно-правової бази в галузі освіти; прискорення процесу підготовки та підписання міжурядової угоди про визнання документів про освіту всіх рівнів, наукових ступенів та вчених звань¹². Міністри освіти України та Польщі обговорили також питання задоволення освітніх проблем національних меншин.

Аналіз Угоди між Урядом Республіки Польща та Урядом України про співробітництво в галузі культури, науки та освіти від 20 травня 1997 р. дозволяє визначити головні пріоритети міждержавної співпраці. Серед них: обмін науковою інформацією; навчально-наукове співробітництво; проведення спільних досліджень у різних галузях науки, спільних конференцій, симпозіумів, семінарів; організація практики стажування іноземних викладачів, вчителів, студентів, учнів; публікація статей закордонних колег у фахових виданнях, переклад монографій; сприяння освіті національних меншин; налагодження партнерства на безпосередній основі між окремими ВНЗ¹³.

Наступним кроком на шляху розширення українсько-польського наукового співробітництва стало підписання Протоколу щодо заснування Представництва Польської академії наук (ПАН) при НАН України у Києві та Представництва НАН України у Варшаві при ПАН, який було підписано 17 листопада 1999 р. Головним завданням цих представництв стала підтримка й популяризація української науки в Республіці Польща та польської науки в нашій державі, надання допомоги в установленні зв'язків між науково-дослідними інститутами, окремими вченими тощо.

У період 1995 – 2011 р. Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України на основі міжнародних документів з питань демократії, гуманіза-

ції в галузі освіти, зокрема Загальної декларації прав людини (ст. 26), міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права (ст. 13), Протоколу до Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 р., здійснило ряд масштабних заходів щодо створення нової нормативно-правової бази національної вищої освіти України¹⁴. Запроваджені в Україні документи пройшли апробацію на міжнародному рівні і нині складають основу освітньої політики нашої держави.

Серед наукових проблем, що спільно розроблялися науковцями обох країн у досліджуваний період, можна виділити наступні: «Проблема українсько-польських прикордонних зв'язків», «Україна та Польща в загальноєвропейському процесі інтеграції», «Українсько-польське стратегічне партнерство», «Польсько-українські літературні та наукові зв'язки в XIX – та XX століттях (архівні дослідження, інвентаризація документів, обмін копіями першоджерел)», «Українсько-польське мовне порубіжжя», «Україна – Польща: важкі питання», «Історія національно-визвольної боротьби XX століття», «Вузлові проблеми функціонування й розвитку української та польської економік в період трансформації», «Аграрно-економічні, демографічні, екологічні проблеми та проблеми транспорту і зв'язку, розвитку прикордонних територій України та Польщі», «Українсько-польське транскордонне співробітництво»¹⁵ та багато інших.

Наприклад, спільний проєкт «Польсько-українські літературні та наукові зв'язки в XIX – та XX століттях (архівні дослідження, інвентаризація документів, обмін копіями першоджерел)» здійснювався колективними зусиллями працівників Інституту літературних досліджень ПАН, Інституту славистики ПАН, Архіву ПАН – з польської сторони та Національної бібліотеки імені В. Вернацького НАНУ, Інституту літератури НАНУ, Інституту українознавства НАНУ, Львівської національної бібліотеки імені В. Стефаника та Архіву НАНУ – з української. Така велика кількість учасників проєкту забезпечила не лише успішну його реалізацію, але й налагодження та поглиблення безпосередніх контактів між окремими науковими установами та дослідниками, сприяла налагодженню міжлюдських взаємин.

21 лютого 2005 р. було підписано «План дій: ЄС – Україна». Відповідно до положень цього документа Євросоюз розпочав надавати підтримку нашій державі у питаннях реформування й вдосконалення системи освіти та наближення її до стандартів ЄС. Україна досить активно включилася до цього процесу, зокрема до Транс'європейської програми мобільності для студентів ВНЗ (ТЕМ-ПУС), Еразмус Мундус (програми стипендій для студентів-дослідників випускників) та Жан Моне (програми грантів для надання допомоги акаде-

мічним установам у реалізації проектів європейської інтеграції)¹⁶.

Міжнародні стандарти права на освіту, європейські та вітчизняні стандарти освіти, узгодження правового освітнього поля є постійною темою обговорення на постійно діючій Міжнародній конференції «Європейські інтеграційні процеси і транскордонне співробітництво», що двічі на рік проводиться на базі факультету міжнародних відносин Волинського національного університету (ВНУ) імені Лесі Українки.

З метою адаптації української системи вищої освіти до стандартів Євросоюзу Україна активно включилася до Болонського процесу (Болонська декларація була підписана у 1990 р.). У квітні 2003 р. Україна приєдналася до Болонської декларації¹⁷. Польща на цей час уже мала певний досвід реформування вищої освіти, оскільки це було однією із умов Ради Європи щодо її вступу в ЄС. Тому польський досвід широко використовувався в Україні й нині ми можемо стверджувати, що у справі реформування системи вищої освіти України до стандартів ЄС зроблено чимало. Інтеграція освітньої сфери – найкращий приклад євроінтеграційного поступу нашої держави.

Однією із найбільш поширених та популярних форм співпраці в галузі науки та освіти стали обміни вченими з метою обміну досвідом та науковими досягненнями, ознайомлення з архівними, бібліотечними фондами тощо. Починаючи з першої половини 90-х років і донині, число цих обмінів постійно зростає, розширюється тематика наукових контактів. Наприклад, у 1993 р. науковими установами НАН України було прийнято 253 польських вчених, а уже наступного, 1994 р., кількість польських вчених, що працювала в Україні, сягнула 453 осіб¹⁸. Схожа динаміка прослідковується і в наступні роки.

Важливою складовою наукових контактів стали обміни викладацькими кадрами вищих навчальних закладів України та Республіки Польща для проходження наукових стажувань. Особливо активно така співпраця розвивається між західними регіонами України та східними – Польщі. Яскравим прикладом може слугувати співпраця ВНУ імені Лесі Українки та Люблінського університету імені Марії Кюрі-Склодовської. Між університетами в середині 90-х років ХХ ст. укладено відповідні угоди, на підставі яких українські та польські науковці проходять кілька разів на рік стажування, діляться власним досвідом, запозичують досвід партнерів, мають широкі можливості працювати в архівах, бібліотеках. Історичний факультет Волинського національного університету імені Лесі Українки завдяки угоді з відділом гуманістики Люблінського університету імені Марії Кюрі-Склодовської здійснює щорічні обміни студентами для ознайомлення з історією та культурою сусідньої країни. Такі обміни відбуваються

щорічно у травні і користуються великою популярністю серед студентів України та Польщі.

Саме на прикладі згаданих вищих навчальних закладів України та Польщі, що знаходяться поблизу міждержавного кордону, можна яскраво прослідкувати становлення та еволюцію наукових контактів. Програми співпраці двох найбільших прикордонних регіональних центрів нашої держави та Республіки Польща – Волинського національного університету імені Лесі Українки та Люблінського університету імені Марії Кюрі-Склодовської, які співпрацюють ще з 1975 р., на сучасному етапі містять визначальні позиції розвитку європейської освітньої системи: посилення гуманістичної спрямованості, духовної та загальнокультурної складової освіти, поглиблення фундаменталізації освіти, формування системного підходу до аналізу складних етносоціальних ситуацій, стратегічного мислення, а також прищеплення студентам навичок до самонавчання, самовиховання.

Обидва ВНЗ домовилася спільно діяти у міжнародному контексті нормативно-правового забезпечення в галузі освіти для забезпечення переходу до багаторівневої системи освіти, що дасть змогу задовольнити потреби особистості у здобутті певного освітнього і кваліфікаційного рівня за обраним напрямом. Для цього спільно формуються нові освітні плани і програми, залучаються сучасні джерела фінансування.

Для Волинського національного університету імені Лесі Українки пріоритетними визнано європейські стандарти освіти, започатковано розробку комплексних нормативних документів системи стандартів освіти різного рівня. Показовим став той факт, що згаданий ВНЗ, завдяки запровадженню найновіших освітніх стандартів якості викладання здобув новий, більш високий міжнародний статус. З 10 вересня 2012 р. офіційну назву Волинського національного університету імені Лесі Українки було змінено на Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки¹⁹.

Ще одним із прикладів впровадження нової якості співробітництва між Україною та Польщею стала запропонована ще на початку 90-х років ХХ ст. ідея створення польсько-українського університету у Любліні. Протягом другої половини 90-х років ХХ століття проходила організація спільного освітнього проекту. З української сторони участь у проекті взяли три провідні вищі країни: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний університет «Києво-Могилянська академія». З польського боку – два вищі навчальні заклади – Люблінський університет імені Марії Кюрі-Склодовської, Люблінський католицький університет імені Іоанна Павла II. Перелічені навчальні заклади увійшли до спільної українсько-польської освітньої установи – Європейського колегіуму польських і україн-

ських університетів (ЄКПіУУ) з центром у Любліні. Пізніше до Європейського колегіуму прилучилися Сільськогосподарська та Медична академії (м. Люблін) та Люблінська політехніка²⁰.

Ідея створення спільного ЄКПіУУ, який проіснував понад 10 років, належала українському еміграційному публіцисту, проф. Вільного університету Берліна (Німеччина) Б. Осадчуку. Уже із жовтня 2001 р. за підтримки Президентів України та Польщі розпочав свою діяльність Європейський колегіум польських і українських університетів. За період свого існування цей колегіум дав можливість українським та польським науковцям тісно співпрацювати, передавати та запозичувати досвід, а аспірантам – піднімати свій освітній рівень. Діяльність колегіуму є одним із проявів освітньої інтеграції в українсько-польських взаєминах.

Молоді науковці, зараховані на навчання до ЄКПіУУ, одночасно поєднували статус слухача Колегіуму і аспіранта одного із вищезазначених польських вишів. Серед головних напрямків підготовки переважали гуманітарні дисципліни – історія, політологія, філологія, філософія, право та ін. Інша частина аспірантів готувала дисертації з медицини, хімії. Такий тип навчання мав сприяти, з одного боку, підготовці фахівців певного напрямку, а з іншого – формуванню проєвропейсько налаштованих молодих наукових кадрів, поглибленню інтеграції України до ЄС²¹.

Серед проблем діяльності Європейського колегіуму слід виділити наступні: неврегульованість та невідповідність законодавчо-правової бази співпраці та юридичного статусу установи, недостатність фінансування. Слід виділити і проблему визнання здобутих випускниками дипломів доктора (вітчизняний відповідник – кандидат наук) в Україні. Науковий проєкт головним чином фінансувався за рахунок РП. 16 травня 2011 р. ЄКПіУУ припинив своє існування, а на його базі постала науково-дослідна установа Університету Марії Кюрі-Склодовської – центр Східної Європи²².

Більш ніж десятилітнє функціонування ЄКПіУУ є яскравим прикладом українсько-польського науково-освітнього співробітництва, стратегічного партнерства освітньої інтеграції двох держав. На жаль, лише старань науковців двох країн замало, проблеми, які призвели до закриття наукового проєкту, продемонстрували важливість для співробітництва урегульованості нормативно-правової бази, узгодження фінансових питань.

На високому рівні здійснюється міждержавна співпраця й між іншими науковими установами двох сусідніх країн. Так, наприклад, станом на 1999 р. програма співробітництва в галузі науки і технологій включала в себе 54 спільні наукові проєкти, велика увага у яких приділялася прикордонному співробітництву в галузі науки та технологій. І саме вищі навчальні заклади українсько-польського прикордоння взяли на себе левову

частку з реалізації згаданих проєктів, серед яких: Львівський національний університет імені Івана Франка, Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича, Національний університет «Львівська політехніка», Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Волинський державний університет імені Лесі Українки, Інститут геохімії НАНУ та інші.

Красномовним свідченням результативності та важливості наукової співпраці є той факт, що наукові співробітники українських академічних установ отримували за свою роботу міжнародні премії та нагороди. Серед них працівники Інституту східноєвропейських досліджень НАН України М. Крищенко від Фондації «Польська культура» у номінації за сприяння польсько-українському інтелектуальному зближенню, Н.Яковенко та Я.Грицак – від часопису «Східний Огляд» («Przegląd Wschodni») за монографічні дослідження спільних сторінок українсько-польської історії з найдавніших часів до сьогодення та інші.

Досить плідною у досліджуваний період була співпраця між академічними установами України та Польщі в царині археології. У 1992 р. Інституту археології НАН України уклад договір із Варшавським університетом щодо обміну фахівцями й експертами для консультацій та спільної роботи. В межах згаданого договору проводилися спільні наукові конференції, публікація наукової продукції вчених обох країн²³.

Інститут археології НАН України також виконував двосторонні угоди з Університетом імені Адама Міцкевича та Інститутом археології Ягеллонського університету наприкінці 90-х років ХХ – на початку ХХІ ст. Окрім обміну фахівцями, учасниками було здійснено спільні археологічні дослідження античних поселень с. Кошари, археологічні розкопки Ольвії та Березані. Результативною була робота спільної польсько-українсько-російської археологічної експедиції, якою було здійснено дослідження Великого Рижанівського кургану й розкопки ще двох курганів доби бронзи та скіфського часу і проведено розкопки на території Білостоцького воєводства Польщі. За результатами спільних досліджень відбулася презентація археологічних виставок в Україні та Польщі. Тісну співпрацю з музейними установами Польщі налагодив Одеський археологічний музей, який наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. виступив ініціатором вивчення археологічних пам'яток Північно-Західного Причорномор'я та античних поселень Нижнього Подністров'я. Проведення згаданих експедицій частково фінансувалося польською стороною²⁴.

Відділ археології Інституту суспільних наук НАН України та заклад археології Малопольщі ПАН у Кракові в плані співпраці брали участь у спільних розвідувальних експедиціях на території Республіки Польща та українського Прикарпаття. Інститут народознавства НАН України та Інсти-

тут археології й етнології ПАН провели спільні лабораторно-камеральні дослідження матеріалів з археологічних комплексів у Білостоцькому воєводстві.

З ініціативи Інституту українознавства і народознавства НАН України імені Івана Крип'якевича, що у Львові, було створено Інститут Центрально-Східної Європи (ІЦСЄ) у Львові, який, у свою чергу, став одним із засновників Міжнародної федерації інститутів Центрально-Східної Європи. Федерація утворилася 15 лютого 1993 р. та об'єднала у собі сім позадержавних наукових інституцій з Білорусі, Польщі, Угорщини, Словаччини, Чехії та України. Федерацію очолив професор Є.Клочовський – директор інституту Східної та Центрально-Східної Європи в Любліні. Останній заклад і став осередком Федерації²⁵. За роки свого існування Федерація організувала ряд міжнародних наукових конференцій, симпозіумів, семінарів, регулярно виходив бюлетень з напрацьованими матеріалами. За посередництва цієї інституції підтримувалися та постійно розширювалися контакти між науковцями, аспірантами.

Серед наукових установ, які здійснюють активне співробітництво із польськими закладами, слід відмітити також Інститут екології Карпат НАН України, що став співзасновником Міжнародного екологічного центру спільно з Польською академією наук, а також Інститут економіки НАН України, який спільно із Інститутом географії та територіальної організації ПАН розгорнули співпрацю в галузі регіональної політики.

Важко переоцінити роль міжнародних фондів у науковому співробітництві. Саме завдяки їх фінансовій підтримці українські вчені, здобувачі наукових ступенів мають можливість проводити дослідження архівних та бібліотечних фондів Республіки Польщі. Серед таких фондів слід виділити: Фонд Стефана Баторія (каса Ю. Мянвського), Фонд братів Снядецьких, Стипендіальний фонд Уряду Республіки Польща для молодих науковців та ін.

З 1995 р. розпочалася реалізація освітніх програм, які включають обміни вчителями, учнями, студентами між навчальними закладами України та Польщі. Особливо активно такий обмін здійснюється на прикордонній основі. Наприклад, уже в жовтні 1995 р. троє абітурієнтів із Ковельщини на конкурсній основі вступили на факультети садівництва та городництва Люблінської сільськогосподарської академії²⁶. Серед вчительських обмінів можна навести наступні приклади: в лютому 1996 р. в Луцьку при обласному Інституті післядипломної освіти для польських вчителів історії було прочитано курс лекцій, присвячений актуальним питанням українсько-польської історії, організовано зустрічі з українськими вчителями. 27 березня – 1 квітня 1997 р. на Волині перебувала група вчителів україномовних шкіл та закладів

навчання української мови із прикордонних районів Республіки Польща. Вони взяли участь у роботі шестиденного семінару «Освіта в діаспорі. Реальність і перспективи». Гості з Польщі відвідали кілька луцьких шкіл, школи Горохівщини, побували з екскурсією у музеї-садибі Лесі Українки в селі Колодяжному, що на Ковельщині. В ході семінару було визначено умови обміну делегаціями школярів для їх відпочинку та ознайомлення з культурою сусідів²⁷.

23 квітня 1997 р. в Луцьку за підтримки обласного управління освіти, Волинського ліцею і кураторії освіти Холмського воєводства було проведено міжнародний олімпіадний турнір серед учнів 10 – 11 класів шкіл Волинської, Рівненської областей та Холмського воєводства з математики, інформатики, англійської мови²⁸. Схожі заходи проводилися і в наступні роки.

Історично склалося так, що українська та польська нації мають доволі схожі та споріднені історичні долі й багато сторінок спільної історії. Саме цей факт, здавалося б, мав відіграти вирішальну роль для міжнаціонального порозуміння. Однак історичний фактор, на жаль, швидше розділяє аніж поєднує два сусідні народи. Особливо гостро в суспільній свідомості обох націй стоять взаємні претензії та звинувачення, пов'язані з протистоянням українців та поляків в роки Другої світової війни.

А між тим, надзвичайно важливим і цінним для українсько-польських взаємин є багатосторонній діалог між нашими суспільствами. На державному рівні здійснювалися спроби згладити гострі кути міжнаціональних суперечок. Зокрема, було підписано польсько-українську декларацію «До порозуміння і єднання», організовувалися на державному рівні відзначення історичних дат, вшанування видатних осіб обох народів, ініційовано конференції істориків, які мали узгодити погляди українців та поляків на події Другої світової війни. Серед чинників, які донедавна досить помітно впливали на формування міждержавних відносин, є узгодження та трактування спільних сторінок історії двох народів.

Прикордонні регіони Польщі та України стали місцем проведення спільних наукових конференцій, серед яких слід виділити: «Волинь у другій світовій війні та перші повоєнні роки» (Луцьк, квітень 1995 р.), «Українсько-польські відносини в Галичині у XX столітті» (Івано-Франківськ, листопад 1996 р.), «Україна – Польща: вчора, сьогодні, завтра» (Люблін, червень 1997 р.), «Поляки й українці: 1918 – 1956 р.» (Санок, листопад 1997 р.), «Українсько-польські відносини в XX столітті: державність, суспільство, культура» (Тернопіль, квітень 1999 р.) та інші²⁹. Знаковою стала зустріч істориків 22 грудня 1995 р. у Варшаві. Представники обох держав домовилися про організацію постійно діючих міжнародних наукових семінарів,

пов'язаних з історією українсько-польських відносин. Керівництво та координацію цієї роботою взяли на себе Волинський державний університет імені Лесі Українки (Луцьк) та Військовий історичний інститут (Варшава). Завдяки спільним зусиллям 27-30 березня 1996 р. у Луцьку проходив I Міжнародний науковий семінар «Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни». Делегацію польських істориків очолив директор Військового історичного інституту у Варшаві професор А.Айнкель, а українську – директор Інституту українознавства імені І.Крип'якевича НАН України у Львові, академік НАН України, проф. Я.Ісаєвич.

Висловивши свої бачення, вчені України та Польщі дали оцінку сучасному стану досліджень спільної історії та висловились про необхідність проведення колективних досліджень, обміну матеріалами та документами, науковою літературою, узгодження трактування спільних історичних сторінок. Було затверджено план подальшої співпраці, створено редакційну комісію для публікації напрацьованих матеріалів. Упродовж 1996 – 2001 рр. відбулося 10 семінарів, що по чергово проходили у Варшаві та Луцьку.

Представники суспільної наукової еліти обох країн зробили величезний вклад у налагодження, розширення, покращення українсько-польських відносин. Будучи взірцем та орієнтиром для широких суспільних верств³⁰, представники освіти та науки взяли на себе найскладніші завдання – згладити гострі кути українсько-польських взаємин, розширити науково-освітні контакти двох націй і тим самим поглибити інтеграцію двох суспільств. Нині можемо із впевненістю стверджувати, що впродовж останніх десятиліть на цьому шляху було зроблено вирішальні й визначальні кроки. Саме тому на сучасному етапі розвиток українсько-польських наукових та освітніх контактів здійснюється гармонійно з усе зростаючою динамікою.

¹ Горун Д. Українсько-польські гуманітарні взаємини в 1991 – 2001 рр. / Д. Горун // *Історія в школі*. – 2002. – № 5 – 6. – С. 40 – 49.

² Колесник В. Координація науково-освітніх зв'язків України і Польщі (правничо-інноваційний аспект) / В.П. Колесник // *Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції «Науковий парк та інноваційна структура університету як основа розвитку освіти та науки» (4-5 жовтня 2013 р.)*. – Луцьк: Східноєвроп.нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – С.95-96.

³ Колесник В., Кучерепа М. Україна – Польща: важкі питання / В. П. Колесник, М. М. Кучерепа // *Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. Історичні науки*. – Луцьк : Вежа, 2001. – № 11. – С. 3–8.

⁴ Медведчук Н. Українсько-польське співробітництво у гуманітарній сфері : кінець 80-х – 90-ті роки XIX ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст.

наук : спец. 07.00.02 «Всесвітня історія» / Н. А. Медведчук. – Луцьк, 2004. – 20 с.

⁵ Медведчук Н. Участь Волині у реалізації культурно-освітніх програм Євросоюзу «Буг» / Н. Медведчук // *Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей історичного факультету*. Випуск 6. – Луцьк, 2001. – С.135 – 139.

⁶ Гуменюк А. Болонський процес: проблеми та перспективи / А. Гуменюк // *Голос України*. – 2005. – № 227. – С. 10.

⁷ Колодяжна В. Українсько-польське транскордонне співробітництво: правові засади освітнього співробітництва / В. В. Колодяжна // *Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах: Матеріали V Міжн. Наук. – практ. конф.*, м. Луцьк, 16 – 17 жовтня 2008. / ВНУ ім Лесі Українки; [за ред В.Й. Лажніка, С.В. Федонюка]. – Луцьк, 2008. – С.77 – 80.

⁸ Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин і співробітництва / Л.В. Стрільчук, В.В. Стрільчук: монографія. – Луцьк: Волинські старожитності, 2013. – 258 с.

⁹ Договір між Республікою Польща і Україною про добросусідство, дружні відносини і співробітництво (18.05. 1992 р.) // *Україна на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів*. 1991 – 1995 рр. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – С. 12.

¹⁰ Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. Вказ. праця. – С. 31.

¹¹ Сорока М.М. Світ відкриває Україну. Про зовнішню політику української держави у 1990 – х рр.: Статті. Документи. Коментарі. / М.М. Сорока. – К.: Правда, 2001. – С. 345.

¹² Горун Д. Українсько-польські гуманітарні взаємини в 1991 – 2001 рр. / Д. Горун // *Історія в школі*. – 2002. – № 5 – 6. – С. 49.

¹³ Медведчук Н. Українсько-польське співробітництво у гуманітарній сфері : кінець 80-х – 90-ті роки XIX ст. – С. 8.

¹⁴ Колодяжна В. Вказ. праця. – С.78.

¹⁵ Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. Вказ. праця. – С. 33.

¹⁶ Пропозиції ЄС у галузі освіти для України // *Євробюлетень*. – 2005. – №19. – С. 20 – 21.

¹⁷ Гуменюк А Вказ. праця. – С. 10.

¹⁸ Archiwum Aktów nowych w Warszawie. PZPR. Komitet Centralny w Warszawie. Sygn. LXXVI-927, арк.. 56.

¹⁹ ВНУ офіційно став Східноєвропейським університетом. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.volynnews.com/news/society/vnu> – Назва з екрану.

²⁰ Центр Східної Європи Університету Марії Кюрі-Склодовської. [Електронний ресурс]// – Режим доступу: <http://www.centrum.umcs.pl/ru/o-nas/historia/o-kolegium> – Назва з екрану.

²¹ Разиграєв О.В. Європейський колегіум польських та українських університетів як приклад міждержавного стратегічного партнерства в галузі освіти та науки / О.В. Разиграєв // *Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції «Науковий парк та інноваційна структура університету як основа розвитку освіти та науки» (4-5 жовтня 2013 р.)*. – Луцьк: Східноєвроп.нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – С. 147 – 148.

²² Центр Східної Європи Університету Марії Кюрі-Склодовської. [Електронний ресурс]// – Режим досту-

пу: <http://www.centrum.umcs.pl/ru/o-nas/historia/o-kolegium>
– Назва з екрану.

²³ Archiwum Aktów nowych w Warszawie. PZPR. Wydział Zagraniczny. Sygn.. 349 (973/361), арк.. 181.

²⁴ Archiwum Aktów nowych w Warszawie. PZPR. Wydział Zagraniczny. Sygn.. 487 (973/496), арк.. 211.

²⁵ Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. Вказ. праця. – С. 31.

²⁶ Люблінські студенти з Волині // Волинь. – 1995. – 19 жовтня.

²⁷ Балик Н. Уроки української мови в Польщі / Н.Балик// Волинь. – 1997. – 5 квітня.

²⁸ Медведчук Н. Участь Волині у реалізації культурно-освітніх програм Євросоюзу «Буг». – С.137.

²⁹ Сторінки історії Волинського державного університету імені Лесі Українки. – Луцьк: РВВ ВДУ ім. Лесі Українки, 1998.

³⁰ Колесник В., Кучерепа М. Вказ. праця. – С. 3–8.

Віталій СТРИЛЬЧУК
(Луцьк)

УКРАїнсько-ПОльське НАУЧНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО КАК СРЕДСТВО ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

В статье анализируется современное украинско-польское сотрудничество в сфере науки и образования, в частности сотрудничество образовательных и научных учреждений, инновационные процессы, заимствование польского опыта реформирования высшего образования и т.д. Обобщен

опыт координации научно-образовательных связей Украины и Польши на основе нормативных требований, предусматривающих комплекс инновационных научно-образовательных мероприятий для развития и утверждения общеевропейских стандартов в этих областях.

Ключевые слова: образование, наука, сотрудничество, интеграция, Украина, Республика Польша.

Vitaliy STRILCHUK
(Lutsk)

UKRAINIAN-POLISH COOPERATION IN THE SPHERE OF SCIENCE AND EDUCATION AS A MEANS OF EUROPEAN INTEGRATION

The article analyzes modern Ukrainian-Polish cooperation in the sphere of science and education, in particular: cooperation of the educational and scientific organizations, innovative processes, assimilation of the Polish experience of reformation of the system of higher education, etc. Experience of coordination of the scientific and educational links between Ukraine and Poland on the basis of the normative requirements providing complex of the measures aimed to develop and establish the European standards in these spheres was summarized.

Keywords: education, science, cooperation, integration, Ukraine, Polish Republic.